

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 651)

3194 Sayılı İmar Kanununa Bir Ek Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu (1/746)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

25.3.1998

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG/101-1349/1547

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulunca 23.3.1998 tarihinde kararlaştırılan "3194 Sayılı İmar Kanununa Bir Ek Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Komisyonlarda ve Genel Kurulda öncelik ve ivedilikle görüşülmesini arz ederim.

Mesut Yılmaz

Başbakan

GENEL GEREKÇE

Ülkemizde her yıl belirli bir plan ve programa, çevre düzenlenmesine, estetik görüntüme ve mevzuata uygun bulunmayan camiler yapılmaktadır. Kişiler veya dernekler tarafından temin edilen arsalar üzerine çevrenin ihtiyaç durumu ve özelliği dikkate alınmadan imar mevzuatına uygun olmayan bu tür cami yapımlarını önlemek de mümkün olamamaktadır. 3194 sayılı İmar Kanununa göre belediye ve mücavir alan sınırları içinde yada dışında kalan yerlerde yapılacak planlar ile inşa edilecek resmî ve özel bütün yapılar bu kanun kapsamında bulunduğu halde il, ilçe, kasaba ve köylerde plansız ve programsız camiler inşa edilmektedir.

Camiler toplumda birlik ve beraberlik şuurunun oluşmasına katkıda bulunan dini mekânlardır. Plansız ve programsız olarak ihtiyaçtan fazla camilerin yapılmasıyla toplumdaki birlik şuru zedelenmekte, gruplaşmaların meydana gelmesi suretiyle cami ve cemaat anlayışı yaralanmaktadır.

Ayrıca ihtiyaçtan fazla olarak yapılan camilere imam-hatip kadrosu ihtiyacı karşılanamamakta, bu durum da bir takım olumsuzlukların meydana gelmesine sebebiyet vermektedir.

Camilerin, mevzuat çerçevesinde plan ve programlara uygun ve ihtiyaca göre yapılmasını sağlamak, gelişigüzel düzensiz ve çevre ile uyum sağlamayan yapılaşmayı önlemek amacıyla "3194 sayılı İmar Kanununa Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Taslağı" hazırlanmıştır.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve

Turizm Komisyonu

29.4.1998

Esas No. : 11746

Karar No. : 45

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığınızca, 27.3.1998 tarihinde Esas Komisyon olarak Komisyonumuza havale edilen "3194 Sayılı İmar Kanununa Bir Ek Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı" Komisyonumuzun

22.4.1998 tarihli 19 uncu Birleşiminde Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Müsteşar Vekili ve Bakanlık görevlilerinin de katılımları ile incelenip görüşüldü.

Tasarının görüşülmeye başlanılmasından önce bazı sayın üyelerce, komisyon görüşmeleri sırasında tutulması istenilen tam tutanak isteği, yapılan görüşmeler sonunda İhtizüzüğü 33 üncü maddesi gereği oylandı ve istek reddedildi.

Ülkemizde her yıl belirli bir plan ve programa, çevre düzenlemesine, estetik görünüme ve mevzuata uygun bulunmayan camilerin yapıldığı, kişiler veya dernekler tarafından temin edilen ar-saların üzerine çevrenin ihtiyaç durumu ve özelliği dikkate alınmadan imar mevzuatına uygun olmayan bu tür cami yapımlarını önlemenin de mümkün olmadığı, 3194 Sayılı İmar Kanununa göre belediye ve mücavir alan sınırları içinde veya dışında kalan yerlerde yapılacak planlar ile inşa edilecek resmî ve özel yapıların bu Kanun kapsamında bulunmasına rağmen il, ilçe, kasaba ve köylerde plansız ve programsız camilerin inşa edilmekte olduğu,

Ayrıca imam-hatip kadrosunun ihtiyacı karşılayamadığı, programsız ve plansız yapılan bu camilerde birtakım olumsuzlukların da meydana geldiği,

Bu nedenlerle camilerimizin mevzuat çerçevesinde plan ve programlara uygun ve ihtiyaca göre yapılmasını sağlamak, düzensiz ve çevre ile uyum sağlamayan yapılaşmayı önlemek gerekçesiyle, 3194 Sayılı İmar Kanununa bir ek madde eklenmesi suretiyle hazırlanan Tasarının Gerekçesi okunduktan sonra Tasarının tümü üzerindeki görüşmelere başlandı.

Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmeler sırasında sayın üyelerce, Tasarının aleyhinde ve lehinde olmak üzere görüşler belirtildi.

Tasarının tümü üzerindeki görüşleri şöyle özetleyebiliriz :

- Türkiye'nin gelişmesinin % 70'inin imarsız sahalarda yapıldığı, yetmiş yıldır bir imar planının yapılmadığı gibi köy ve mezraların meskûn alan haritasının dahi olmadığı, beş dönümden aşağı ifraz yapma imkânı olmadığı, şehirlerde ise imarın geçerli olmadığı, hisseli araziler üzerinde yapılaşmanın olabildiği, cami inşaatlarının da böyle araziler üzerinde yapıldığı bu nedenle de bu Tasarı ile Türkiye'deki cami inşaatlarının % 90'nının engelleneceği,
- Cami inşaatlarını estetik kaygılara bağlayan bu görüşün, Devletin milyarlarca lira harcayarak yaptırdığı estetik olmayan binalara da uygulanmasının gerektiği, İstanbul Boğazında yapılan imar mevzuatına aykırı binalara dikkat edilmesi gerektiği,
- Türkiye'de mevcut seksen bin cami olduğu, bu inşaatlarda Devletin bir desteğinin olmadığı, halkın kendi olanakları ile camilerini inşa ettirdiği,
- Dağınık yerleşim yerlerinde hemen hemen her mahallede cami yapıldığı, Tasarı kabul edildiğinde cami inşaatı için müftüden izin istenmesi halinde müftünün kadrosuzluk nedeniyle izin vermeyeceği bir durumda da halk ile müftünün karşı karşıya gelmesine neden olunacağı,
- Türkiye'nin üçte biri gecekondulu iken bunları imar etmeden camilerle uğraşmanın doğru olmadığı, cami yerlerinin ayrılmasının doğru olacağı, ancak yapımının Devlet tarafından değil halk tarafından yapılmasının daha uygun olacağı,
- Türkiye'nin haritasının çıkarılmadığı ve imar planının tamamlanmadığı, ayrıca Güneydoğu ve Doğu Anadolu da toprakların % 56'sının tapu kadastrounun olmadığı bir dönemde cami inşaatlarının sınırlandırılmasının doğru olmadığı,
- Cami sayısının siyasi rejimle bir ilgisinin olmadığı, Türkiye'de herkesin irticaya karşı olduğunu, camilerin ise tarikat ve irtica ile ilgisinin olmadığı, bu nedenle de mütedeyyin vatandaşların küstürülmesinin doğru olmayacağı,

– Tasarının 3194 sayılı İmar Kanununa bir ek madde eklenmesi ile, planlı ve programlı cami yapılmasının, siyasetle cami inşaatı yapılmasının ayrılmasının hedeflediği,

– DPT verilerine göre Türkiye’de 75 bin caminin mevcut olduğu, 2010 yılında buna 35 bin ilave cami yapılacağı ve toplam eleman ihtiyacının da 278 bin olacağı,

– Türkiye’nin sorunları karşısında cami inşaatının en sonuncu sorun olduğu, Devletin cami inşaatlarına desteği varken denetiminin de olması gerektiği,

– Hızlı şehirleşme nedeni ile vatandaşın plandan daha önde gittiği ve bu nedenle de sosyal donatıların planlarda yer alamadığı, ek madde ile yapılan düzenleme sonucu, yeni yerleşim yerlerinde sosyal donatıların yer almasının sağlanacağı,

– Diyanet İşleri Başkanlığına ve müftülere güvenmenin de gerektiği,

– Birbirlerine yakın pek çok caminin yapıldığı, bu nedenle yeterli cami olan yerlerde yeni camilerin yapımı yerine sundurma yapılmasının daha faydalı olacağı,

– Yapılan imar planlarında cami yeri yeterli görülüyorsa, planın tadili ile yeni cami yerlerinin bırakılmasının ve okul ve hastanelerin nasıl kişi başına hesabı yapılıyorsa cami inşaatları için de böyle bir kriterin getirilmesinin uygun olacağı,

– 1950 yılından itibaren Türkiye’ye plan kavramının girdiği, dolayısıyla bu konuları 75 yıl öncesiyle karşılaştırmanın doğru olmadığı, sözkonusu Tasarının planlı kentleşmenin bir parçası olduğu,

– Türkiye’de 826 kişi başına bir cami düştüğü, nüfusun yarısının kadın olduğu varsayılırsa 400 kişi başına bir cami düştüğü, çocukların da bu hesaptan çıkarılması halinde 100 kişiye bir cami düşeceği, bu rakamın da çok makul olduğu,

– Köylerimizin hepsinde cami olduğu, yoksa da köyde imar yok diye köylere yapılan bütün yatırımların boşa gittiği, ileride köylerin büyüüp birleştirilerek belediye olduklarında tüm yatırımların tekrar yapılmasının gerekeceği,

– Belediye sınırları dışında imar şube müdürlüklerinin imara yetkili olduğu, Tasarının temel noktasının cami inşaatlarının engellenmesinin değil, planlı kentleşmeye yönelik bir düzenlemenin getirilmesi olduğu,

– İmar planlarının içine ibadet yeri deyiminin sosyal alan olarak konulduğu 3194 Sayılı İmar Kanununun ise sadece imar planı değil, plan dışında yapılan yapıları da düzenleyen bir Kanun olduğu,

– Estetik olmayan kötü örneklerin camiler için esas alınmaması gerektiği, camilerin Mimar Sinan’ın anlayışı içinde ve islam kültürüne uygun olarak yapılmasının gerektiği, köylerde yapılacak cami inşaatlarında Diyanet İşleri Başkanlığı programının esas alınarak yapılmasının uygun olacağı,

Üyelerce dile getirildi.

Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmeleri müteakip maddelere geçilmesi oylanarak kabul edildi.

Madde üzerindeki görüşmeler sırasında üyelerin;

– Müftüden izin almanın sakıncalı olduğu, bu işin sorumlusu kimse iznin de alınması gerektiği,

– Bütün imar planlarında cami yeri bırakıldığı, hükümet konağı, okul, kültür tesisi ve cami için mevcut kanunlara göre ruhsat almak zorunluluğu varken, belediyelerin görevlerini yapmayı kaçak yapılanmaya göz yumdukları,

— Tasarı ile cami inşaatları engelleneceği, ancak vatandaşların bağış yapmalarına mani olunamayacağı,

Şeklindeki görüşlerini dile getirmelerini müteakip, madde hakkında verilen değişiklik önergelerinden,

Tasarının çerçeve 1 inci maddesiyle İmar Kanununa eklenen ek madde 2'nin ikinci fıkrasındaki "köylerde" ibaresinin;

Tasarının il, ilçe kasabaları kapsamının doğru olabileceği, ancak Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da köye dönüşün başlaması, köylerde imar planlarının olmaması ve kadastronun da yapılmamış olmasının sıkıntı yaratacağı, özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da çok büyük problemlerin yaşanacağı gerekçesiyle,

Metinden çıkarılmasını öneren önerge oylanarak kabul edildi.

Bilahare, kanun yapma tekniği açısından Tasarı başlığındaki "3194 Sayılı" ibaresi de metinden çıkarıldı.

Tasarının yürürlük ve yürütmeye ilişkin 2 nci ve 3 üncü maddelerinin de oylanarak kabulünü müteakip, Tasarının tümü oylanarak değiştirilmiş şekliyle kabul edildi.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygıyla arz olunur.

Başkan	Başkanvekili
<i>Yusuf Namoğlu</i>	<i>Fikret Uzunhasan</i>
İstanbul	Muğla
Sözcü	Kâtip
<i>Nizamettin Sevgili</i>	<i>Tahsin Boray Baycık</i>
Siirt	Zonguldak
Üye	Üye
<i>Mahmut Bozkurt</i>	<i>İlhan Aküzüm</i>
Adıyaman	Ankara
Üye	Üye
<i>Eşref Erdem</i>	<i>Ahmet Bilgiç</i>
Ankara	Balıkesir
Üye	Üye
<i>Suat Pamukçu</i>	<i>Nevfel Şahin</i>
Bayburt	Çanakkale
(İtiraz kaydıyla)	(İtiraz kaydı)
Üye	Üye
<i>Ferit Bora</i>	<i>M. Salim Ensarioğlu</i>
Diyarbakır	Diyarbakır
	(İtiraz kaydıyla)
Üye	Üye
<i>Abdülilah Fırat</i>	<i>Süleyman Metin Kalkan</i>
Erzurum	Hatay
(İtiraz hakkı mahfuz kalmaması kaydıyla)	(İtiraz kaydı ile)

Üye
Hasan Tekin Enerem
İstanbul

Üye
Veli Aksoy
İzmir

Üye
Feti Acar
Kastamonu
(İtiraz kaydı ile)

Üye
Osman Pepe
Kocaeli
(İtiraz kaydı ile)

Üye
Yusu Pamuk
İstanbul

Üye
Fikret Ünlü
Karaman

Üye
Bülent Atasayan
Kocaeli

Üye
Tahsin İrmak
Sivas
(İtiraz kaydı ile)

Üye
Şahin Ulusoy
Tokat

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE
TURİZM KOMİSYONUNUN KABUL
ETTİĞİ METİN

**3194 SAYILI İMAR KANUNUNA BİR EK
MADDE EKLENMESİNE DAİR KANUN
TASARISI**

MADDE 1. – 3.5.1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 2. – İmar planlarının tanziminde, planlanan beldenin ve bölgenin şartları ile müstakbel ihtiyaçları gözönünde tutularak lüzumlu cami yerleri ayrılır.

İl, ilçe, kasaba ve köylerde müftünün izni alınmak ve imar mevzuatına uygun olmak şartıyla cami yapılabilir.”

Cami yeri, imar mevzuatına aykırı olarak başka maksatlara tahsis edilemez.”

**İMAR KANUNUNA BİR EK MADDE
EKLENMESİNE DAİR KANUN TASARISI**

MADDE 1. – 3.5.1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

EK MADDE 2. – İmar planlarının tanziminde, planlanan beldenin ve bölgenin şartları ile müstakbel ihtiyaçları gözönünde tutularak lüzumlu cami yerleri ayrılır.

İl, ilçe ve kasabalarda müftünün izni alınmak ve imar mevzuatına uygun olmak şartıyla cami yapılabilir.

Cami yeri, imar mevzuatına aykırı olarak başka maksatlara tahsis edilemez.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm
Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Mesut Yılmaz
Başbakan

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

B. Ecevit

Devlet Bakanı

H. Özkan

Devlet Bakanı

Prof. Dr. H. S. Türk

Devlet Bakanı

M. Gürdere

Devlet Bakanı

Dr. I. Çelebi

Devlet Bakanı

B. Kara

Devlet Bakanı

R. K. Yücelen

Adalet Bakanı

O. Sungurlu

Maliye Bakanı

Z. Temizel

Sağlık Bakanı

H. İ. Özsoy

Çalışma ve Sos. Güv. Bak.

Prof. Dr. N. Çağan

Kültür Bakanı

İ. Talay

Millî Sav. Bak. ve Başb. Yrd.

İ. Sezgin

Devlet Bakanı

Y. Seçkiner

Devlet Bakanı

Prof. Dr. S. Yıldırım

Devlet Bakanı

Prof. Dr. Ş. Gürel

Devlet Bakanı

M. Yılmaz

Devlet Bakanı

C. Kavak

Devlet Bakanı

H. Gemici

İçişleri Bakanı

M. Başesgioğlu

Millî Eğitim Bakanı

H. Uluğbay

Ulaştırma Bakanı

N. Menzir

Sanayi ve Ticaret Bakanı

Y. Erez

Turizm Bakanı

İ. Gürdal

Çevre Bakanı

Dr. İ. Aykut

Devlet Bakanı

G. Taner

Devlet Bakanı V.

M. Gürdere

Devlet Bakanı

R. Serdaroğlu

Devlet Bakanı

Prof. Dr. A. Andican

Devlet Bakanı

R. Şahin

Devlet Bakanı

E. Aşık

Devlet Bakanı

M. Batallı

Dışişleri Bakanı

İ. Cem

Bayındırlık ve İskân Bakanı

Y. Topçu

Tarım ve Köyişleri Bakanı V.

R. K. Yücelen

Enerji ve Tabii Kay. Bakanı

M. C. Ersümer

Orman Bakanı

E. Taranoğlu

